ग्रामादिदिङ्मुखास्त्रयी" तथा च मेषः प्राग्वदनः, वृषो-याम्यवदनः, मिथुनः पश्चिमामुखः, कर्कः उत्तरामुखः एवं सिंहादयः धनुरादयश्च । दिङ्नादयोऽप्यत्र ।

दिग्वस्त्र पु॰ दिग्रूपं वस्त्रमस्य । १शिवे २जैनभेदे च ३नग्ने त्रि॰ "दिग्वस्त्रावद्धकाञ्चीमणिमयमुकुटाद्यैर्युता-दीप्तजिह्वा" रत्नाकालीध्यानम् । दिग्वसनादयोऽप्यत्र ।

दिग्वारण पु॰ दिशु स्थितो वारणः । दिग्गजे ऐरावतादौ । "दिग्वारणमदाविलम्" "प्रभिन्नदिग्वारणवाहनो हरिः" कुमा॰ ।

दिग्विजय पु॰ दिशां तत्स्थानपलोकानां विजयः । विद्यायाद्वेन या दिक्स्थानपलोकजये "पाण्डवदिग्वि-जयः भीमदिग्विजयः शङ्करदिग्विजयः" इत्यादि ।

दिङ्ग पु॰ दिङ् इति वायसं शब्दायते कै-क । उलूकपक्षिणि शब्दकल्प॰ । तत्स्फोटने हि दिङ् इति शब्दो जायते इति तस्य तथात्वम् ।

दिङ्नक्षत्र न॰ दिशि दिग्भेदेन स्थितं नक्षत्रम् । "अत्ति-वाद्यास्तु पूर्वादौ वह्नि सप्तोदिताः क्रमात् । यद्दिग्यं यस्य नक्षत्रं तत्र तस्य शुभं गृहम्" ज्यो॰त॰उक्ते नक्षत्रभेदे

दिङ्नाग पु॰ दिशि स्थितो नागः । दिग्गजे "दिङ्नागानां पथि परिहरन् स्थूलहस्तावलेपान्" मेघदू॰ दिङ्नाग मदगन्धिषु" कुमा॰।

दिङ्मण्डल त्रि॰ ६त॰। १दिशां मण्डले २मण्डलाकारे तत्समूहे च । "उन्नादाम्बुदवर्द्धिताम्बुतमसप्रध्वस्तदिङ्मण्डले" उद्भटः ।

दिङ्मात्र न॰ दिशेव मात्रच् । एकदेशे शब्दार्थचिन्ता॰।

दिङ्मूढ त्रि॰दिशि मूढः । दिग्भ्रान्तियुक्ते पूर्वादिदिशां यथार्थतोऽपरिज्ञानम् दिग्भ्रमः तद्युक्ते दिशामयथार्थ-ज्ञानयुक्ते ।

दिण्डि पु॰ डिण्ड+पृषो॰वाद्यभेदे।

दिण्डिर पु॰ दिण्डर+पृषो॰ । वाद्यभेदे अमरः ।

दित त्रि॰ दो-खण्डने क्त इत्वम् । छिन्ने द्वैधीकृते अमरः।

दिति(ती) स्त्री दो-खण्डने क्तिच् वा ङीप् । १दैत्य-मातरि कश्यपपत्न्याम् । "प्रजज्ञिरे महाभागा दक्षकन्या-स्त्रयोदश । अदितिर्दितिः दनुःकाष्ठा" भा॰आ॰६५अ॰ । तासां कश्यपस्य पत्नीत्वं "ददौ च दश धर्माय कश्यपाय त्रयोदश" हरिव॰ ६अ॰ । भावे क्तिन् न ङीप् । २खण्डने च ।

दितिज पु॰ दितेर्जायते जन-ड । असुरे "इत्थं दितिज संघानाम्" भा॰अनु॰१४अ॰ । "दितिजसहस्रगणैर्निर्जेत्य-माणम्" हरिवं॰२३२अ॰"एकएव दितेः पुत्रो हिरण्यक-शिपुः स्मृतः"भा॰आ॰६५अ॰। उक्तेरेकस्यैव तत्सुतत्वेऽपि तद्वंशजानामप्युपचारात् तज्जन्यत्वं द्रष्टव्यम् ।

दितितनय पु॰ ६त॰ । दैत्ये दितिनन्दनदितिसुतादयोऽ-प्यत्र । "नष्टे दितिसुताधीशः पदे रोदसी" वा॰व॰।

दित्य पु॰ दितौ भवः यत् । १असुरे शब्दार्थकल्प॰ । दितिं खण्डनमर्हति यत् । २छेदनार्हे-धान्यादौ त्रि॰ ।

दित्यवाट् पु॰दित्यं छेदनार्हं धान्यादिकं वहति वह-क्विप् । द्विवर्षवयस्के पशौ । "दित्यवाट्योविराट् छन्दः"यजु॰१४ १४॰। "दो अवखण्डने क्तिन् प्रत्ययः दित्यं खण्डनमर्हति दित्यं धान्यं वहति दित्यवाट् यद्वा द्विवर्षः पशुर्दित्यवाट् विराट् छन्दो भूत्वोत्क्रान्तं दित्यवाहं पशुं वयसा गच्छेत् "दित्यवाहं वयसाग्रोहिराट् छन्दः विराड्-भूत्वा दित्यवाह उत्क्रमतः" शत॰ब्रा॰ ८.२।४।१२। श्रुतेः, वेददी॰स्त्रियां ङीपि वाहयोः। दित्यौही त्यत्र।"दित्यवाट् त्व मे दित्यौही च मे" यजु॰ १८।२६। "द्विवत्सरो दयोदित्यवाट् तादृशी गौर्दित्यौही" वेददी॰ ।

दित्सा स्त्री दातुमिच्छा दा-सन् इस् अभ्यासलोपः भावे च । दानेच्छायाम् ।

दित्सु त्रि॰ दातुमिच्छुः दा-सन्-उ । दानेच्छावति "दित्सुः सुतां योधहरैस्तुरङ्गैः" भट्टिः क्वचित् आर्षे तु नाभ्या-सलोपः "संमङ्गलो यदा मल्लो दिदित्सुरपि जीवितम्" भा॰उ॰७अ॰ ।

दिदृक्षा स्त्री द्रष्टुमिच्छा दृश-सन्-भावे च । दर्शनेच्छा-याम् । "द्रौपदीं प्रार्थयन्तस्ते स्वयंवरदिदृक्षया"भा॰आ॰ १अ॰। "एकस्यसौदर्यदिदृक्षयेव" कुमा॰।

दिदृक्षु त्रि॰ द्रष्टुमिच्छुः दृश-सन्-उ । द्रष्टुमिच्छौ "लो-पितोऽसि मया दिदृक्षुणा" रघुः। "व्यवहारान् दिदृक्षुस्तु ब्राह्मणैः सह पार्थिवः" मनुः ।

दिदृक्षेण्य त्रि॰ द्रष्टुमेष्टव्यः दृश-सन् केन्य । "द्रष्टुमे-ष्टव्ये । "दिदृक्षेण्यः परि काष्ठास्तु जैत्राः" ऋ॰१।१४६।५।

दिदृक्षेय त्रि॰ दिदृक्षामर्हति वा॰ढक् । दर्शनीये "दिदृ-क्षेयः सूनवे भाग्यजीकः" ऋ॰ २।११।१२। "दिदृक्षेयः सर्वैर्दर्शनीयः" भा॰

दिद्यु पु॰ दिद्युत्+पृषो॰ । १वज्रे निघण्टुः "ऋजदस्ता इ-नता दिद्युमन्तो" ऋ॰१।७१।५।' 'पाहि मा दिद्योः"यजु॰ २।२०। २वाणे च "अत्राणां अत्यतिरेभ्यति दिद्यून्